

m e m o R A N D U M

aan de Vlaamse Regering 2024-2029

socius.be

INHOUD

1. CULTUURBELEID	4
1.1 Een cultuurbeleid dat bijdraagt aan culturele democratie	8
1.2 Samenwerking binnen en tussen beleidsniveaus	9
1.3 Transversaal beleid	11
2. SECTORAAL SOCIAAL-CULTUREEL BELEID	20
2.1 De waarde van civiel sociaal-cultureel werk	22
2.2 Ondersteun en geef ruimte aan burgerinitiatieven	24
2.3 Investeer in het erkende en gesubsidieerde sociaal-cultureel volwassenenwerk, in rechtszekerheid en ga voor decretale rust	27

VOORAF

Cultuurbeleid moet bijdragen aan culturele democratie. Dit veronderstelt samenwerking tussen en binnen beleidsdomeinen, een sterk sectoraal beleid en aandacht voor de specificiteit van de verschillende deelsectoren binnen een transversaal beleidskader.

Erken de waarde van civiel sociaal-cultureel werk als belangrijke democratische actor. Geef ruimte aan, en ondersteun burgerinitiatief. Investeer in het erkende sociaal-cultureel volwassenenwerk, in rechtszekerheid en ga voor decretale rust.

1. CULTUURBELEID

ZET IN OP EEN CULTUURBELEID DAT BIJDRAAGT AAN CULTURELE DEMOCRATIE

- ✘ Maak van cultuurbeleid een centrale component in het Vlaamse beleid en vertaal dit ook in middelen.
- ✘ Investeer in het versterken van het cultureel vermogen van mensen en bevorder het deelnemen en deelhebben aan cultuurpraktijken. Maak van de cultuurparticipatie van iedereen een centrale doelstelling in het cultuurbeleid.

WERK SAMEN, BINNEN EN TUSSEN BELEIDSNIVEAUS, AAN EEN STERK CULTUURBELEID

- ✘ Ontwikkel samen met de cultuursector en de verschillende overheidsniveaus een toekomstvisie inzake complementair cultuurbeleid en zet deze om in bijhorende beleidsinstrumenten.

- ✘ Neem een rol als pleitbezorger op bij de andere overheidsniveaus om specifieke beleidsaandacht te vragen voor het sociaal-cultureel werk.
- ✘ Exploreer actief raakvlakken tussen het beleidsdomein cultuur en andere Vlaamse beleidsdomeinen en zet in op samenwerking vanuit gedeelde doelstellingen.

GEEF SOCIAAL-CULTUREEL WERK ZIJN PLAATS EN ERKENNING IN TRANSVERSAAL BELEID

Cultuureducatie

- ✘ Ontwikkel een nieuw gedeeld beleidskader cultuureducatie voor het onderwijs en de cultuursector en concretiseer dit in actieplannen.

Internationaal beleid

- ✘ Ga voor een internationaal cultuurbeleid waar sociaal-cultureel werk integraal deel van uitmaakt.

- ✘ Zorg voor een volwaardige ondersteuning van de internationale dynamiek in het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Digitalisering in cultuur

- ✘ Ontzorg en rust sociaal-culturele organisaties uit in hun digitalisering door collectieve organisatie en ondersteuning te voorzien via een investeringsfonds. Innoveer door in te zetten op experiment, visie- en strategievorming en investeer in de ontwikkeling van professionals door een op maat gemaakt modulair bijscholingsaanbod.

Dataverzameling en onderzoek

- ✘ Evalueer de uitvoering van het generieke en specifieke afsprakenkader onderzoek en stel de betrokken partijen met middelen in staat de beoogde resultaten te behalen. Stel als Vlaamse Gemeenschap systematische, correcte en verwerkte gegevens over

de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk ter beschikking.

Gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid

- ✘ Bewaak de basisbeginselen van het vrijwilligerswerk. Monitor het onderscheid tussen verenigingswerk (prestaties in het kader van semiagoraal werk met een apart sociaal-juridisch kader) en vrijwilligerswerk en stuur bij waar nodig.

1.1 Een cultuurbeleid dat bijdraagt aan culturele democratie

Cultuur is een betekenisgever. Het zegt iets over wat we waardevol vinden in het leven en vormt onze kijk op de wereld. Het oriënteert en geeft bestaansgrond aan mensen en samenlevingen. Dat is de waarde van cultuur. Cultuur is geen statisch gegeven, het is nooit af. Het is een levendige praktijk die tot stand komt in interacties tussen mensen van alle aard en in een veelheid aan gemeenschappen.

Cultuur en democratie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Democratie is meer dan een politiek systeem waarin periodiek stemmen worden uitgebracht. Het veronderstelt het vermogen en de mogelijkheid van burgers om zich te informeren en te reflecteren over waarden, om van mening te verschillen, te discussiëren en te onderhandelen. Democratie biedt de ruimte waarin deze botsingen en meningsverschillen kunnen gearticuleerd én besproken worden. De cultuursector geeft die ruimte mee vorm.

Kunnen deelnemen en deelhebben aan die culturele ruimte is van essentieel belang. Het is daarom noodzakelijk om te investeren in het cultureel vermogen van iedereen. Om iedereen de mogelijkheid te bieden en in staat te stellen deel te hebben aan cultuurpraktijken. Zo bouwen we aan een culturele democratie.

Alleen al om de bijdrage die ze leveren aan de versterking van de democratie, verdienen cultuurpraktijken en de cultuursector waarbinnen zij een plek krijgen – onder meer het civiel sociaal-cultureel werk – een hogere plek op de maatschappelijke agenda. Dat moet zich vertalen in een versterkt cultuurbeleid.

- ✘ Maak van cultuurbeleid een centrale component in het Vlaamse beleid en vertaal dit ook in middelen.
- ✘ Investeer in het versterken van het cultureel vermogen van mensen en bevorder het deelnemen en deelhebben aan cultuurpraktijken. Maak van de cultuurparticipatie van iedereen een centrale doelstelling in het cultuurbeleid.

1.2 Samenwerking binnen en tussen beleidsniveaus

Het vraagstuk van bestuurlijke vernieuwing en ordening heeft al meer dan een kwarteeuw de aandacht. De vrijwillige fusies tussen gemeenten, de afname van taken van provincies, de planlastvermindering en recent de vorming van 15 referentieregio's door het Vlaamse regio-decreet getuigen van deze zoektocht naar een vernieuwd bestuurlijk landschap.

Ook de cultuursector voelt hier de gevolgen van. De Vlaamse overheid voert niet langer een stimulerend en/

of kaderstellend cultuurbeleid ten aanzien van lokale overheden. Heel wat sociaal-culturele middelen werden – niet geoormerkt – toegevoegd aan het gemeentefonds.

De provincies verloren hun culturele bevoegdheid, terwijl de Vlaamse overheid een actievere rol opneemt in de bovenlokale cultuurruimte. Bovendien dwingt de regiovorming tot bijstellingen in samenwerkingsverbanden binnen de cultuursector, ook binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk in de regio's.

De overheid staat voor de uitdaging om een nieuwe vorm van complementariteit en samenwerking inzake cultuurbeleid te ontwikkelen tussen de verschillende bestuursniveaus. Dit met inachtneming van de ontwikkeling van een regionaal denken bij het vormgeven van maatschappelijke en culturele functies.

Niet alleen de samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus is van belang, ook de samenwerking binnen de Vlaamse Gemeenschap zelf. Door het maatschappelijk belang van cultuur en de cultuursectoren zijn er tal van raakvlakken met andere beleidsdomeinen zoals Onderwijs en Vorming, maar ook Zorg, Omgeving, Wonen, Economie enzovoort. Door partnerschappen aan te gaan die de grenzen van beleidsdomeinen overschrijden, kunnen kruisbestuivingen ontstaan en kan complementariteit worden gerealiseerd.

- ✘ Ontwikkel samen met de cultuursector en de verschillende overheidsniveaus een toekomstvisie inzake complementair cultuurbeleid en zet deze om in bijhorende beleidsinstrumenten.
- ✘ Neem een rol als pleitbezorger op bij de andere overheidsniveaus om specifieke beleidsaandacht te vragen voor het sociaal-cultureel werk.
- ✘ Exploreer actief raakvlakken tussen het beleidsdomein cultuur en andere Vlaamse beleidsdomeinen en zet in op samenwerking vanuit gedeelde doelstellingen.

1.3

Transversaal beleid

1.3.1 *Cultuureducatie*

Cultuureducatie omvat zowel het 'leren over cultuur' als het 'leren door cultuur'. Het vertrekt vanuit een breed begrip van cultuur en draagt bij aan het versterken van het cultureel vermogen van iedereen. Het is nodig om te investeren in kwalitatieve en professionele cultuureducatie, zowel in de onderwijssector als in de cultuursector. Het inzetten op de cultuureducatie en -participatie op jonge leeftijd is van bijzonder belang omdat dit de kans vergroot op een levenslange participatie aan kunsten en cultuur.

Om dit mogelijk te maken is een nieuw gezamenlijk strategisch beleidskader nodig inzake cultuureducatie en de vertaling ervan in actieplannen. De conceptnota's 'Groeien en doorgroeien in cultuur' dateren al van

2013 en het laatste actieplan liep af in 2019. Het nieuwe beleidskader moet ook de samenwerking tussen het beleidsdomein onderwijs en vorming en het beleidsdomein cultuur, jeugd en media verder verbreden en uitdiepen.

- ✘ Ontwikkel een nieuw gedeeld beleidskader cultuureducatie voor het onderwijs en de cultuursector en concretiseer dit in actieplannen.

1.3.2 *Internationalisering en internationaal cultuurbeleid*

Het strategisch kader 2021-2025 voor het Vlaamse internationale cultuurbeleid stelt dat het internationale cultuurbeleid complementair is met de *follow-the-actor* aanpak die typerend is voor de sectorale cultuurdecreten en hun internationale ondersteuningsinstrumenten. In de praktijk kent het sociaal-cultureel volwassenenwerk een dubbele achterstelling ten opzichte van andere cultuursectoren. De ondersteuningsinstrumenten in het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk zijn minder sterk uitgebouwd en het sociaal-cultureel volwassenenwerk krijgt geen plaats in het internationaal cultuurbeleid. Deze ongelijkheid moet worden aangepakt.

Geef kansen aan de verdere ontwikkeling van de internationale dynamiek in het sociaal-cultureel volwassenenwerk door decretale hefboomen te ontwikkelen. Onder-

steun de ontwikkeling en realisatie van internationale projecten van sociaal-culturele volwassenenorganisaties. Investeer daarnaast in de ondersteuning van de participatie van sociaal-culturele volwassenenorganisaties in internationale netwerken via een netwerkenbeleid.

Stel het steunpunt voor sociaal-cultureel werk in staat zijn decretale internationale rol op te nemen.

Geef het sociaal-cultureel werk eindelijk de aandacht die het verdient in het internationale cultuurbeleid. Draag de uniciteit, expertise en diversiteit van het Vlaamse sociaal-cultureel werk uit in internationale relaties. Neem het sociaal-cultureel werk mee als een criterium en onderwerp bij het aangaan van culturele en samenwerkingsakkoorden vanuit Vlaanderen. Investeer in Europese beleidsbeïnvloeding en monitoring voor beleids-thema's die impact hebben op het sociaal-cultureel werk.

Bouw een overlegplatform uit tussen het sociaal-cultureel werk, de cel internationaal binnen het Departement CJM en de vaste vertegenwoordiging.

- ✘ Ga voor een internationaal cultuurbeleid waar sociaal-cultureel werk integraal deel van uitmaakt.
- ✘ Zorg voor een volwaardige ondersteuning van de internationale dynamiek in het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

1.3.3 *Digitalisering in cultuur*

Op 23 december 2022 keurde de Vlaamse Regering de visienota 'Naar een slagkrachtige cultuursector in digitale tijden' goed. De nota biedt een kader om de digitale transformatie van de cultuursector te stimuleren en te versnellen. Hoewel de nota voornamelijk gericht is op de productie en consumptie van cultuurproducten, zijn er ook belangrijke noden en uitdagingen voor de niet-productgebonden waardecreatie, zoals in het sociaal-cultureel werk. In een toekomstig programma digitale transformatie moet er ook aandacht en ondersteuning worden geboden aan de digitalisering van het sociaal-cultureel werk.

Digitaliseringskosten vormen voor veel organisaties een obstakel dat hun mogelijkheden overstijgt. Hierdoor wordt hen soms kansen ontzegd en dreigen ze de digitale trein te missen. Antwoorden schuilen in het ontzorgen van organisaties, hen toe te rusten en/of zaken meer collectief of op (deel)sectorniveau te organiseren of aan te pakken. Voorzie daarom een investeringsfonds voor de digitale transitie in het sociaal-cultureel werk. Organisaties kunnen zo rekenen op compensaties voor noodzakelijke investeringen en de ontwikkeling van shared services.

Daarnaast is er nood aan een innovatiehefboom voor digitaal sociaal-cultureel werk. Investeer in proeftuinen

voor digitale sociaal-culturele praktijken waar consortia van sectororganisaties samen met wetenschappers gedeelde uitdagingen experimenten opzetten en evalueren in de vorm van actieonderzoek. Verder kunnen experts met werkveldorganisaties inzetten op het ontwikkelen van visie- en strategievorming. Actoren uit het hoger onderwijs en het werkveld kunnen samen met het steunpunt werk maken van een modulair bijscholingsaanbod op maat van praktijkwerkers, communicatiemedewerkers, leidinggevend en IT-professionals uit het sociaal-cultureel werk.

✘ Ontzorg en rust sociaal-culturele organisaties uit in hun digitalisering door collectieve organisatie en ondersteuning te voorzien via een investeringsfonds. Innoveer door in te zetten op experiment, visie- en strategievorming en investeer in de ontwikkeling van professionals door een op maat gemaakt modulair bijscholingsaanbod.

1.3.4 *Dataverzameling en onderzoek*

In de voorbije legislatuur werd ingezet op het sluiten van een gecoördineerd 'Afsprakenkader onderzoek' dat een generiek en specifiek deel per steunpunt bevat. Doel is het vormgeven van een samenwerking die specifieke resultaten wil bereiken op het vlak van twee nauw met elkaar verbonden onderwerpen: het verzamelen, beheren, verwerken en ontsluiten van beleidsrelevante data

en kencijfers enerzijds en de opmaak van landschapstekeningen of een strategische visienota anderzijds. Deze resultaten beantwoorden zowel aan de kennisnoden van het beleid als aan die van de verschillende werkvelden.

In het specifieke afsprakenkader onderzoek sociaal-cultureel werk ligt de focus voor het Departement op het bruikbaar maken, het verwerken en het uitwisselen van de gegevens die jaarlijks worden verzameld over de organisaties die worden gesubsidieerd op basis van het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk (KIOSK en SISCA). Daarnaast werd in overleg ingezet op de ontwikkeling van een lijst van kennisnoden en hoe deze praktisch en methodologisch kunnen worden ingevuld aan de hand van een afgebakende set van data en kencijfers.

Het generieke afsprakenkader bepaalt dat de verschillende partijen in overleg een agenda beleidsrelevant cultuuronderzoek opstellen en deze concretiseren in een jaarlijkse kalender.

De inspanningen die tot op vandaag geleverd zijn in het kader van de uitvoering van het afsprakenkader onderzoek staan niet in verhouding tot de output. De Vlaamse Gemeenschap slaagt er nog steeds niet in systematische, correcte en verwerkte gegevens over de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk beschikbaar te stellen. Bovendien leidt de opgestelde agenda voor beleids-

relevant cultuuronderzoek nog niet, of onvoldoende, tot concrete onderzoekskalenders.

- ✘ Evalueer de uitvoering van het generieke en specifieke afsprakenkader onderzoek en stel de betrokken partijen met middelen in staat om de beoogde resultaten te behalen. Stel als Vlaamse Gemeenschap systematische, correcte en verwerkte gegevens over de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk ter beschikking.

1.3.5 *Gecoördineerd vrijwilligersbeleid*

Vrijwilligers zijn van vitaal belang voor onze samenleving en verdienen daarom de nodige ondersteuning en bescherming vanuit verschillende overheidsniveaus. Op federaal niveau zijn er de vrijwilligerswet en het verenigingswerk en met de uittekening en goedkeuring van een decretaal kader zette de Vlaamse overheid recent stappen om het vrijwilligersbeleid op een meer gecoördineerde wijze aan te pakken.

Vrijwilligerswerk vindt plaats binnen organisaties die geen winstoogmerk hebben en geen aandelen uitkeren. Het wordt onbezoldigd gedaan, uit vrije wil en ongedwongen. De vrijwilligerswet beoogde de bescherming en gelijke behandeling van vrijwilligers. Toenemende uitzonderingen in de vrijwilligerswet (het toelaten van vrijwilligerswerk in commerciële centra tijdens de coronapandemie, het oprekken van de onkostenvergoedin-

gen, ...) en de instrumentalisering van het vrijwilligerswerk op alle beleidsniveaus waarbij vrijwilligerswerk als gemakkelijksoplossing wordt gezien, zorgen echter voor onrust en een ongelijke behandeling. Dit holt het vrijwilligerswerk uit.

Het Vlaamse gecoördineerde vrijwilligersbeleid toont goede bedoelingen maar mist concrete uitwerking. Er is behoefte aan een duidelijker engagement om tot een daadwerkelijk gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid te komen en aan handvatten die de interbestuurlijke dialoog vormgeven.

- ✘ Bewaak de basisbeginselen van het vrijwilligerswerk. Monitor het onderscheid tussen verenigingswerk (prestaties in het kader van semiagoraal werk met een apart sociaal-juridisch kader) en vrijwilligerswerk en stuur bij waar nodig.

2. SECTORAAL SOCIAAL-CULTUREEL BELEID

KOESTER EN BORG DE WAARDE VAN CIVIEL SOCIAAL-CULTUREEL WERK

- ✘ Zet in op een toekomstagenda 2050 voor het sociaal-cultureel werk. Een samenhangende agenda die een beleidsvisie, een arbeidsmarktbeleid en onderzoeksbeleid definieert om het sociaal-cultureel werk te ondersteunen en te versterken.

ONDERSTEUN EN GEEF RUIMTE AAN BURGER-INITIATIEF

- ✘ Investeer in een participatieve democratie als basis voor een vernieuwde politiek.
- ✘ Erken en waardeer civiele actoren en burgerinitiatieven als belangrijke democratische actoren op het Vlaamse beleidsniveau en draag dit ook uit naar andere beleidsniveaus.

- ✘ Stimuleer en waardeer de ontwikkeling van burgerschap via het onderwijs.
- ✘ Creëer een bijkomende subsidiecategorie voor bovenlokale sociaal-culturele initiatieven in het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk.

INVESTEER IN HET ERKENDE EN GESUBSIDIEERDE SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK, IN RECHTSZEKERHEID EN GA VOOR DECRETALE RUST

- ✘ Ga voor decretale rust. Laat het nieuwe decreet ten volle werken gedurende twee cycli als opstap naar een grondige evaluatie vanuit de beoogde beleidsdoelen.
- ✘ Garandeer rechtszekerheid bij de uitvoering van het decreet.
- ✘ Verhoog de middelen voor het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk substantieel.

2.1 De waarde van civiel sociaal-cultureel werk

Civiel sociaal-cultureel actorschap omvat alle spontane en vrij georganiseerde sociaal-culturele initiatieven van burgers die streven naar een inclusieve, duurzame, solidaire en democratische samenleving. Dit actorschap vindt plaats in het middenveld, waar zowel door de Vlaamse overheid erkende en gesubsidieerde sociaal-culturele volwassenenorganisaties als niet-gesubsidieerde burgerinitiatieven deel van uitmaken.

Dit werkveld bestaat uit tal van doelgroep- en themagerichte organisaties of initiatieven. Samen vormen ze 15 stromen in de civiele samenleving, variërend van duurzaam leven tot inclusief samenleven. Ze maken de private kwesties van mensen tot een publieke zaak. Op die manier bewegen ze de markt of staat in de gewenste richting of sporen ze mensen aan tot andere keuzes in hun manier van leven. Het sociaal-cultureel werkveld kunnen we zo beschouwen als vrijwillige en autonome verenigingen van burgers die samen vorm willen geven aan de samenleving. Daarom zijn ze belangrijke actoren in een democratie.

Het sociaal-cultureel werkveld is een verknoopt werkveld dat in nauw contact staat met bedrijven, overheden en middenveldorganisaties. Die hebben een sterke

waardering voor al deze organisaties en initiatieven. Specifiek voor de laboratoriumrol die ze opnemen in de samenleving, het maatschappelijk draagvlak dat ze realiseren en hun directe banden met burgers. Deelnemers en deelhebbers aan het sociaal-cultureel werk waarderen het werkveld voor de ontmoetings-, leer- en ontspanningsmogelijkheden die het biedt.

Al meer dan 50 jaar is sociaal-cultureel werk een fundament binnen het Vlaamse cultuurbeleid. Het is een vaste waarde naast kunsten en erfgoed en vormt zo een eigen beleidsruimte op de verschillende overheidsniveaus. De Vlaamse decreetgever erkent het werkveld omwille van zijn rol in het verfijnen en verdiepen van de democratie, het verbinden van burgers, het versterken van hun capaciteit om hun rol te spelen, het bieden van plekken waar burgerschap echt vorm krijgt en het geven van een publieke stem aan de noden en verzuchtingen van burgers.

In 1975 werd het eerste sociaal-culturele decreet een feit. 2025 is dan ook een mijlpaal. Het biedt de kans om terug te blikken, maar ook om vooruit te kijken en een toekomstagenda voor het sociaal-cultureel werk voor de komende 25 jaren op te stellen. Een agenda die uit drie samenhangende delen bestaat: het ontwikkelen van een beleidsvisie, een onderzoekagenda en arbeidsmarktbeleid voor het sociaal-cultureel werk.

Zo'n agenda ontwikkelt een toekomstige beleidsvisie voor het sociaal-cultureel werk voor de verschillende overheidsniveaus en vertaalt die naar complementaire beleidskaders. Daarnaast zal deze agenda zich richten op het verbeteren van de aansluiting tussen het hoger onderwijs en de sociaal-culturele arbeidsmarkt, een aansluiting die in toenemende mate problematisch is. Ook een toekomstige onderzoeksagenda, relevant voor zowel beleid als werkveld, maakt er deel van uit. Een toekomstgerichte beleidsvisie ter ondersteuning van het werkveld, het versterken van de professionele instroom in het werkveld, en het onderbouwen en verstevigen van het beleid, het veld en de professie via onderzoek vormen zo een baken voor de komende 25 jaren.

✘ Zet in op een toekomstagenda 2050 voor het sociaal-cultureel werk. Een samenhangende agenda die een beleidsvisie, een arbeidsmarktbeleid en onderzoeksbeleid definieert om het sociaal-cultureel werk te ondersteunen en te versterken.

2.2 Ondersteun en geef ruimte aan burgerinitiatieven

De voorbije decennia hebben we een opkomst gezien van burgerinitiatieven. Burgers organiseren zich op eigen kracht en van onderuit. Ze spelen in op actuele maatschappelijke kwesties die andere spelers onvol-

doende opnemen of ze ontwikkelen een heel nieuwe aanpak rond dezelfde kwesties. Ze zetten in op diverse thema's zoals duurzame ontwikkeling, mobiliteit, welzijn er zorg, democratie, gelijke kansen, ... Ze organiseren zich lokaal, bovenlokaal, op Vlaams en zelfs internationaal niveau. Ze getuigen van een civiel sociaal-cultureel veld dat volop in beweging is.

We houden een pleidooi voor overheden die de dialoog aangaan met die civiele samenleving. Die ruimte scheppen voor inspraak en participatie van civiele organisaties en zo bijdragen aan een democratische cultuur in onze samenleving.

Naast inspraak en interactieve beleidsvorming vragen we de overheden ook om aandacht te besteden aan initiatieven die burgers zelf nemen. Deze burgers nemen een grote eigen verantwoordelijkheid, zijn ondernemend en zorgen voor zelfbestuur/zelforganisatie. Een overheid kan participeren in deze initiatieven door ze te ondersteunen en te faciliteren met tijd, geld, kennis, deskundigheid en materiële hulpmiddelen, zonder ze te willen overnemen.

Sommige burgerinitiatieven die doorgroeien zoeken naar erkenning en subsidiëring binnen het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk. De instapvereisten in dit decreet liggen echter hoog, terwijl deze organisa-

ties nog dikwijls in een groeifase zitten. Om beloftevolle initiatieven in hun opstart- en groeifase te ondersteunen, moet gedacht worden aan een nieuwe hefboom voor bovenlokale sociaal-culturele initiatieven binnen het decreet, naast de regionale en landelijke organisaties.

Burgerschap en democratie vereisen ook competenties. Het initiële onderwijs moet daarom de ontwikkeling van burgerschapscompetenties bij alle jongeren ondersteunen.

- ✘ Investeer in een participatieve democratie als basis voor een vernieuwde politiek.
- ✘ Erken en waardeer civiele actoren en burgerinitiatieven als belangrijke democratische actoren op het Vlaamse beleidsniveau en draag dit ook uit naar andere beleidsniveaus.
- ✘ Stimuleer en waardeer de ontwikkeling van burgerschap via het onderwijs.
- ✘ Creëer een bijkomende subsidie categorie voor bovenlokale sociaal-culturele initiatieven in het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk.

2.3 Investeer in het erkende en gesubsidieerde sociaal-cultureel volwassenenwerk, in rechtszekerheid en ga voor decretale rust

Het nieuwe decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk van 2017 werd in 2023 geoptimaliseerd en in lijn gebracht met de ambities van de Vlaamse Regering. Er is nu nood aan decretale rust.

In een decretaal cyclisch proces van beoordelen en visiteren toetst de Vlaamse Gemeenschap met inzet van experts de aanwezige kwaliteit in de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk en vertaalt die in erkenning en subsidiëring. Het is belangrijk om duidelijke richtlijnen en protocollen uit te werken voor beoordelings- en visitatieprocessen. Met name met betrekking tot de verwachtingen inzake het resultaatgericht plannen, het verzamelen van gegevens en het aantoonbaar maken van resultaten moet er helderheid zijn voor alle betrokkenen.

Het decreet kan best ten volle zijn werk doen gedurende twee cycli (2021-2030). Hierna kan een grondige evaluatie plaatsvinden van de impact ervan op basis van de vooropgestelde doelstellingen. Met het oog op die toekomstige evaluatie, is het verstandig om nu al een evaluatiekader uit te bouwen en in functie daarvan een performant systeem van dataverzameling uit te bouwen.

Op deze manier is in de toekomst een goed onderbouwde monitoring en evaluatie mogelijk op basis van valide data.

Het nieuwe decreet van 2023 geeft de Vlaamse Regering de autonome bevoegdheid om onder meer te beslissen over de omvang van de subsidie-enveloppe van organisaties. Daarnaast werd in lijn met de ambities van de Vlaamse Regering een subsidievoorwaarde opgenomen om segregatie in de samenleving tegen te gaan en organisaties te weren die louter terugplooiën op etnisch-culturele afkomst. Bij de uitvoering van het decreet is het belangrijk dat er zorgvuldig wordt omgegaan met de operationalisering hiervan om de rechtszekerheid te waarborgen.

De aanhoudende inflatie en de slechts gedeeltelijke indexering van de subsidie-enveloppe, zorgt ervoor dat de financiële draagkracht van organisaties permanent wordt uitgehold. Er rijzen ook vragen of de laagste subsidie-categorieën wel toereikend zijn gezien de decretale eisen met betrekking tot de werkingsomvang en de kwaliteit van de werking.

In de culturele erfgoedsector werd tijdens de voorbije legislatuur het budget met 54% verhoogd. Eerder besliste de vorige Vlaamse Regering de werkingsmiddelen in het kunstendecreet te verhogen met 25 miljoen euro en

een inflatiecorrectie door te voeren. Het budget voor de uitvoering van het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk moet de komende legislatuur verhoogd worden. Dit is nodig om de decretale ambities te kunnen realiseren, de financiële basis van organisaties te versterken door de volledige indexering van de subsidie-enveloppe en de laagste subsidiecategorieën op te trekken. Deze budgetverhoging moet ook de internationale werking van sociaal-culturele volwassenenorganisaties beter ondersteunen door internationale projectwerking en netwerking mogelijk te maken.

- ✘ Ga voor decretale rust. Laat het nieuwe decreet ten volle werken gedurende twee cycli als opstap naar een grondige evaluatie vanuit de beoogde beleidsdoelen.
- ✘ Garandeer rechtszekerheid bij de uitvoering van het decreet.
- ✘ Verhoog de middelen voor het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk substantieel.

COLOFON

SOCIUS, steunpunt sociaal-cultureel werk vzw
Saintelettesquare 19
1000 Brussel

BE 0430 838 654
RPR Brussel

T 02 215 27 08
E fred.dhont@socius.be
welkom@socius.be
W www.socius.be

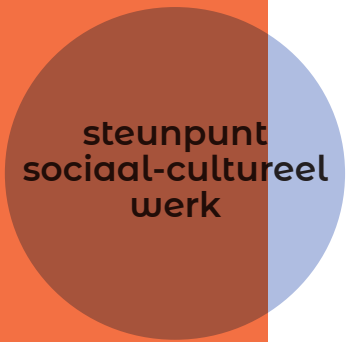
Brussel, april 2024

D/2024/4393/2

The logo consists of a yellow square on the left and a larger brown square on the right. The text 'SO CIUS.' is written in black, bold, sans-serif font across both squares.

**SO
CIUS.**

The logo features a large brown circle on the left and a smaller light blue circle on the right. The text 'steunpunt sociaal-cultureel werk' is written in black, lowercase, sans-serif font across both circles.

**steunpunt
sociaal-cultureel
werk**